

Opettajankoulutuksen 30-vuotisjuhlaseminaari

Avaus

Dekaani Kaarina Määttä

Hyvät opetusalan ammattilaiset

Mottomme koko 30-vuotisen opettajankoulutuksemme ajan on ollut vankka usko ja luottamus yhteen ihmisen perustavaa laatua olevaan piirteeseen: kykyyn oppia, luoda ja kehittyä lapsuudesta vanhuuteen - edellyttäen, että olosuhteet ovat kasvulle ja oppimiselle suotuisat.

Opettajankoulutustamme on tukenut jatkuva ja lisääntyvä opettamista ja oppimista koskeva tutkimus. Tiedämme yhä enemmän siitä, miten ihmisen oppimista voidaan edistää. Tiedämme myös yhä enemmän siitä, miten erilaisia oppilaat ovat ja miten moniulotteinen oppimisen tapahtuma on eli miten suuria yksilökohtaiset erot oppilaiden välillä ovat. Käytössämme on entistä kirkkaampi tieto ja ymmärrys siitä, miten paljon oppimiseen sisältyy solmukohtia ja kriisejä. Kykenemme yhä selkeämmin tukemaan ja edistämään oppimisen vaihteita. Meillä on monipuolisemmat opetusmenetelmät, tasokkaammat opetusvälineet, yhä asiantuntevampi pedagoginen näkemys eli kaiken kaikkiaan koko ajan uudistuva opettajankoulutus.

Mitä ja keiden tarpeita tämä kohisten edistyvä opettajankoulutus palvelee?

Ei itsetarkoituksemme ole kehittää opettajankoulutusta sinänsä, vaan uudistamalla opettajankoulutusta haluamme vastata suomalaisen yhteiskunnan ja pohjoisen alueen erityistarpeisiin sekä edistää hyvinvointia tällä alueella. Tiedekuntaamme on perustettu tutkimus- ja opetustyötä tukevat mediapedagogiikkakeskus, naistutkimusyksikkö ja Ounas eli oppimisen, opiskelun ja opetuksen tutkimuskeskus. Ounaksen tavoitteena on etsiä pohjoisten ja periferisten alueiden erityistarpeisiin soveltuvia pedagogisia ratkaisuja, hakea Pohjois-Suomen alueella toimiville opettajille ainedidaktisia ja tiederajat ylittäviä tutkimukseen pohjautuvia ja käytännön koulutyöhön soveltuvia toimintamalleja. Niistä saamme kuulla muutamia välähdyksiä tänään.

Rovaniemellä on koulutettu opettajia vuodesta 1975 alkaen. Lapin yliopiston opettajankoulutuksen viettäessä 30-vuotisen toiminnan juhluvuotta, haluamme tämän juhlaseminaarin avulla nostaa esiin opettajan työn ja opettajankoulutuksen tärkeän merkityksen. Julkaisemme tänään myös toimintaamme kuvaavan juhlakirjan.

Hyvä opettajankoulutus ja hyvät opettajat luovat perustan ja kimmokkeen korkeatasoiselle oppimiselle ja osaamiselle. Haluamme sitä vakuuttaa, vaikka se arvoisista läsnäolijoista tuntuukin varmasti itsestäänselvältä.

Kaikille tämä yhteys ei ole itsestäänselvä. Opettajankoulutuksen kehittämisen tielle on ilmaantunut uusia uhkatekijöitä. Kun oppilasmäärät pienenevät, miten käy opettajankoulutuksen? Oppilasennusteetko ovat ainoa opettajatarpeen arvioinnin mitta? Miten silloin käy opetuksen laadun ja opettajankoulutuksen tunnustetun tasokkuuden?

Vaikka oppilasmäärät pienenevät, samanaikaisesti oppilaiden yksilöllisyys, kulttuurinen erot ja oppimisvaikeudet lisääntyvät. Tai ainakin niitä koskeva tieto lisääntyy. Tämä oppilaskohtainen erilaistuminen edellyttää opettajan työn muuttumista. Peruskoululainsäädäntöä on muutettava vastaamaan nykykoulun olosuhteita. Lapissa opettajilta vaaditaan yhä laaja-alaisempaa kelpoisuutta, osallistavaa

inklusiiivista kasvatusta, erilaisuuden arvostamista, kykyä joustavasti liikkua kouluasteelta toiselle. Eikä se vielä riitä. Opetus ei voi olla harvaanasutetussa Lapissa koulurakennuksiin sidottua. Eivätkä oppilaiden koulumatkat voi pitkien välimatkojen alueellamme olla kestoaltaan kohtuuttomia. Peruskoululainsäädännöllä tulee turvata Pohjois-Suomen alueelle omat, tämän alueen erityispiirteet huomioiva koulu- ja opetustyö. Opettajankoulutuksella voimme sitten turvata opettajien laaja-alaisuuden ja antaa opettajille sellaiset opetuksen monitoimiosajaan valmiudet, että koulunkäynti Lapissa on laadukasta ja vastaa tasoltaan vähintäänkin muualla Suomessa annettavaa opetusta.

Mitä se erityisyys opettajan työssä Lapissa voisi olla? Sen sijaan, että lapset matkustavat etäällä sijaitseviin kouluihin pitkien matkojen taakse, opetuksen ja opettajien on oltava valmiita joustaviin ratkaisuihin. Opettajat liikkuvat oppilaan luota toisen luo. Etäopetus antaa mahdollisuuden siihen, että oppilaat voivat käydä koulua osa-aikaisesti kotona ja osa-aikaisesti koulurakennuksissa yhdessä toisten kanssa. Sosiaalisen kehityksen kannalta suuryhmäopetuskin on tärkeää, mutta samanaikaisesti oppilaiden erilaisuus edellyttää myös opettajien välisen yhteistyön, yhdessäopettamisen ja samanaikaisopetuksen tehostamista. Oppilasmäärän pienentyessä opetuksen ja opettajien tarve ei siis pienene.

Hyvät opettajat ja opettajankouluttajat

Tänä päivänä voimme onnitella hyviä opettajiamme ja opettajankouluttajiamme koulutyön mallikelpoisista tuloksista. Haasteita meillä on edessämme eivätkä vastaukset ole helppoja. Ehkä suuntaviivana hyvälle opettajuudelle tulevaisuudessa voisi lausua Uno Gygnaeuksen ylevät ja rohkaisevat sanat 140 vuoden takaa:

“Tiedot eivät voi yksin kohottaa siveellisesti. Tiedon on valauduttava eläväksi vakaumukseksi, joka johtaa sisäiseen jalouteen. Opetuksen tulee olla kasvattavaa ja uutteruuden hengen leimaamaa, ei kuitenkaan päähänpänttämistä, vaan toimintaa, sopusuhtaisesti sielua ja ruumista kehittävää. Jokaisessa opettajassa tulee hehkua pyhän rakkauden henki. Pyhä rakkaus, joka ei katso nykyisyyttä, vaan tulevaisuutta ja vaikuttaa suojelevasti, sellaista rakkautta oppilaihinsa tulee opettajan sydämen hehkua.”

Ja sellaisesta hehkusta saamme tänään pieniä osoituksia tiedekuntamme opettajankouluttajien kertomana.

Arvoisat kollegat, hyvät opettajat, sydämellisesti tervetuloa juhlaseminaarimme ja menestystä tulevalle opetus- ja opettajankoulutustyölle.